

YTTRANDE

Dnr 4.1-21217/2022

Socialstyrelsen

Stockholm den 14 oktober 2022

Förslag till föreskrifter och allmänna råd med anledning av att yrkestiteln undersköterska blir reglerad

Undersköterskor har en central roll i vård och omsorg, inte minst inom vård och omsorg av äldre och funktionsnedsatta. Behovet av vård och omsorg av äldre kommer att öka kraftigt redan under 2020-talet. De stora barnkullarna från 1940-talet kommer då att bli över 80 år gamla och antalet personer över 80 år kommer att öka med minst 50% fram till 2030 (från 500 000 till ca 750 000).

Undersköterskan är den yrkesgrupp som är allra närmast vårdtagaren och är ofta den som kan larma när vårdtagaren inte mår bra. En tillräcklig medicinsk kompetens är helt central för att känna igen tecken på försämring hos vårdtagaren och kan rädda liv.

Att utforma en yrkestitel för undersköterskor är ett bra förslag. En yrkestitel kan vara statushöjande, ett sätt att säkra kvalitén på utbildningen och kan locka fler att välja detta yrke. En skyddad yrkestitel borde dock vara kopplad till ett yrkesansvar. Det hade därför varit önskvärt om man hade kunnat gå ett steg längre och utformat en modell för att ge undersköterskor en yrkeslegitimation, inte enbart en yrkestitel.

3.1.2 Högre utbildningar som motsvarande kompetens (ur Konsekvensutredningen)

Bör utbildning till sjuksköterska kunna ligga till grund för bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska?

Nej, det anser vi inte. I så fall skulle alla nyutexaminerade sjuksköterskor utan större erfarenhet av vården automatiskt få denna yrkestitel. På en del arbetsplatser har sjuksköterskan och undersköterskan delvis samma arbetsuppgifter, till exempel på somatiska vårdavdelningar, framför allt vad gäller omvårdnadsåtgärder. Sjuksköterskan på en somatisk vårdavdelning på sjukhus kan därför ibland ersätta en undersköterska. Vissa rutiner är dock endast undersköterskan insatt i. Det kan gälla allt från rengöring av salar till beställning av nutritionsprodukter. På en psykiatrisk vårdavdelning skiljer sig också sjuksköterskans arbete mer från undersköterskans, till exempel utförs vanligen all provtagning av undersköterskor.

På arbetsplatser utanför sjukhus är det ofta stor skillnad mellan sjuksköterskans och undersköterskans arbetsuppgifter, till exempel på hälsocentraler, inom kommuner, på äldreboenden och inom omsorgen. På till exempel äldreboenden är sjuksköterskan ofta arbetsledare och chef och deltar inte i den dagliga omvårdnaden. En undersköterska har ofta arbetsuppgifter där kunskaper inom social omsorg, bemötande, funktionsförmåga och funktionsnedsättning har stor betydelse för att möjligheten att utföra ett arbete av god kvalitet.

Man bör ha samma krav på sjuksköterskor som söker denna yrkestitel som på de undersköterskor som kommer att söka, dvs kompetens i social omsorg, bemötande, funktionsförmåga och funktionsnedsättning som inte ingår i samma omfattning i utbildningen till sjuksköterska.

Vårt förslag är att sjuksköterskor som vill ha denna yrkestitel får ansöka och bli prövade. Många kan ha arbetat länge och inom ramen för sitt arbete utfört undersköterskeuppgifter och gått kurser med innehåll som motsvarar kraven på den kompetens som krävs för yrkestiteln.

När det gäller undersköterskor med specialistkompetens inom området "Äldres hälsa och ohälsa" bör samma sak gälla, dvs att de inte automatiskt får yrkestiteln undersköterska. De får söka liksom övriga eftersom deras bakgrund enligt Socialstyrelsen också kan se olika ut.

I detta ärende har Aase Wisten beslutat, sakkunnig i vård och omsorg., med.dr., specialist i geriatrik